

Nr 13.

Av herr **Paulsen**, om pension åt förra städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Anna Maria Ekström.

Den 1 januari 1924 anställdes som städerska vid Malmö centraltullkammare fru Anna Maria Ekström, gift med stensättaren Gustaf Ekström och för närvarande boende i Spångatan 61, Malmö. Sin städerskebefattning innehade Ekström till augusti månad 1944, då hon vid 63 års ålder på grund av ohälsa nödgades lämna anställningen.

I skrivelse till statens pensionsanstalt den 30 september 1943 anhöll Anna Maria Ekström om att pension måtte beviljas henne jämlikt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 30 juni 1942 med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst. Enligt beslut den 19 november 1943 fann sig statens pensionsanstalt emellertid förhindrad att tilldela henne pension under motivering, att den anställning, Ekström innehåft i statens tjänst, icke kunde anses hava utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Efter avslaget hos statens pensionsanstalt anhöll Ekström i en av henne den 10 januari undertecknad skrift, att Kungl. Maj:t måtte bevilja henne den begärda pensionen. Efter utlåtande av statens pensionsanstalt, statskontoret och kungl. generaltullstyrelsen beslöt Kungl. Maj:t den 10 mars 1944 att Ekströms ansökan icke skulle föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Avslaget hos statens pensionsanstalt, vilket i sin utformning möjligen kan hava varit normgivande för Kungl. Maj:ts beslut i ärendet, grundade sig, som ovan framhållits, på uppfattningen att Ekströms anställning i tullverket icke var hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Denna pensionsanstaltens uppfattning torde emellertid kunna bli föremål för delade meningar.

Fru Ekströms make, Gustaf Ekström, har ej ständig sysselsättning utan är periodvis arbetslös, vilket återspeglas i hans årsinkomst, som år 1943 utgjorde kronor 1 900:—.

Makarna Ekström ha varit beroende av fru Ekströms inkomst, utan vilken de helt enkelt icke kunnat existera. Var och en torde nämligen inse, att en årsinkomst av 1 900 kronor ej förslår till uppehälle för man och hustru i en stad som Malmö. Med fog kan därför framhållas, att fru Ekströms anställning som städerska i tullen varit av väsentlig betydelse för makarnas försörjning, varför hennes städningssyssla, då hon innehade

densamma, bör kunna karakteriseras såsom hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

När nu fru Ekström på grund av ålder och iråkad sjukdom ställes utom alla möjligheter att bidra till sin försörjning, är detta liktydigt med att hon på sin ålders dagar får dragas med fattigdom och stora svårigheter, ett öde, som hon icke gjort sig förtjänt av. Fru Ekström har nämligen under sin anställningstid vid centraltullkammaren i Malmö visat sig vara en synnerligen duktig städerska, ordentlig och plikttrogen, vilket såväl de lokala tullmyndigheterna som tullbevakningspersonalen, för vilken hon utfört städningsarbetet, kunna intyga. Med sitt ordningssinne och sin renlighetsiver uträttade hon stora ting genom att hålla en i övrigt synnerligen miserabel och svårstädad vaktrumsvåning i gamla tullhuset i beboeligt och hyfsat skick. Personalen visade också vid olika tillfällen att den förstod uppskatta fru Ekströms svåra och påfrestande arbete. Man hade också på personalhåll väntat sig, att denna hennes hedrande insats i det allmänna tjänst skulle ha skänkt henne möjligheter till erhållande av pension, åtminstone i någon utsträckning, då hon nödgades fränsäga sig sitt arbete.

Pension åt tullverkets städerskor är numera en förmån inom räckhåll för flertalet av dem. Genom kollektivavtal, vilket trädde i kraft den 1 december 1939, ha tullverkets städerskor, åtminstone vid förvaltningen i Malmö, numera sina arbetsförhållanden så ordnade, att de i allmänhet fylla fordringarna för erhållandet av pension. Ehuru i ovan åberopade Kungl. Maj:ts kungörelse angående pensionering av viss arbetspersonal i statens tjänst ingenting säges rörande något visst antal dagliga arbetstimmar såsom fordran för erhållande av pension, synes man emellertid på myndighetshåll vilja utgå ifrån att minsta fordran i nämnt avseende bör vara 4 timmar. Vid förhandlingarna mellan tullmyndigheterna i Malmö och tullens städningspersonal därstädes fördelades också arbetet städerskorna emellan på så sätt, att fyra timmars städningstid dagligen garanterades dem samtliga utom två — den ena av dessa två var fru Ekström — varigenom fordringarna för erhållande av pension skulle anses uppfyllda.

På grund av ålder och tilltagande ohälsa kunde inte fru Ekström komma i fråga vid nämnda göromålsuppdelning, varför hon de sista åren av sin anställning måste nöja sig med en städning, där den dagliga arbetstiden understeg 4 timmar.

Allt ifrån Ekströms anställning 1924 till omläggningen av städningsgöromålen i och med kollektivavtalets ikraftträdande 1939 ha inga som helst anteckningar förts angående den dagliga städningstidens längd vare sig för fru Ekström eller någon annan av städningspersonalen. Av denna anledning kan ej med officiella siffror bevisas, att Ekström under dessa

år använt sig av en daglig städningstid av omkring 4 timmar och därutöver, vilket emellertid varit fallet och vilket även kan intygas av alla, som varit i tillfälle att giva akt på hennes arbete. Vid sidan om städningen av vaktrummen i gamla tullhuset, där tidsåtgången i regel var 4 timmar dagligen — från klockan 5—9, utom två dagar i veckan, då sängkläderna vädrades och bankades och då arbetet i regel drog ut till klockan 10 och däröver, hade Ekström sig även ålagt att hålla i ordning en vaktstuga i ett av de yttre hamnområdena, dit enbart gångtiden fram och åter tog mellan en halv och en timme i anspråk. De dagar hon besökte denna vaktstuga — i regel en gång i veckan, någon gång två — var hon ej fri från städningsarbetet förrän fram emot middagstiden. Den tidsberäkning, som tillkommit vid Ekströms ansökan om pension i statens pensionsanstalt och som icke föregåtts av någon som helst utredning utan tydlig grundat sig på antaganden, är av allt att döma felaktig och borde icke ha legat till grund för behandlingen av frågan om hennes pension. Så hade säkerligen ej heller blivit förhållandet, därest ärendet redan från början kommit i rätt läge genom hjälp av organisation eller andra för saken intresserade.

Av vad här sagts torde framgå, att vid bedömandet av Ekströms förutsättningar för erhållande av pension hänsyn bör tagas ej allenast till hennes städningstid *efter* 1939 och intill hennes avsked i augusti 1944, då hon på grund av anförda omständigheter ej kunnat redovisa mer än cirka tre timmars städningstid dagligen, utan fast mer till förhållandena under de många åren *före* 1939.

Med stöd av det anförda anhålles,

att riksdagen måtte beakta ovan anförda synpunkter samt besluta, att före detta städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Anna Maria Ekström tillerkännes pension av statsmedel i utsträckning, som riksdagen med hänsyn till omständigheterna finner skäligt.

Stockholm i januari 1945.

Anders Paulsen,
Arlöv.
